



Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՆԵՐ

ԱՐԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՎԵՂԱՐԻ ԽԱԶԻ

Մենք նիկողայ երկրորդ Կայսր և Ինքնակալ
ամենայն Ռուսաստանի, Մոսկուայի, Վիլնի, Վլա-
դիմիրի, Նովգորոդի, Թագաւոր Կազանի, Թագա-
ւոր Աստրախանի, Թագաւոր Լենայ, Թագաւոր
Սիբիրի, Թագաւոր Տաւրեան Գերսոնէսի, Թա-
գաւոր Վրաց, Թագաւոր Պսիօլի և Մեծ Իշխան
Սմօլէնսկի, Լիտվայի, Վոլինի Պոդոլի և Ֆիլան-
դիայի: Իշխան Էստլանդիայի, Լիթւանիայի,
Վուրլանդիայի և Սիմիգալի, Տաւօգիրի, Բելոստո-

կի, Կօրեկի, Տվէրի, Իւգօրի, Պերմի, Վեատկայի, և այլոց Թագաւոր և մեծ Իշխան Նովգորօդի, Ներքին երկիրների, Չերնիգօվի, Բեաղանի, Պսկոցկի, Բոտտովի, Եարոսլաւի, Բելօղէրսկի, Ուդորսկի, Օբդորսկի, Կոնդիյսկի, Վիտեբսկի, Մատիոլաւսկի և բոլոր հիւսիսային երկրների. հրամայող և Թագաւոր Իվէրիական, Քարթալինական և Կաբարդինեան երկրների և Հայկական նահանգի, Չէրկասեան և լեռնային Իշխանների և այլոց ժառանգ Թագաւոր և Տէր Թագաւոր Թուրքաստանի, ժառանգ Նորվէգիայի, Հէրցոգ Զլէզվիդ—Հոլշտայնի, Ստորմարկի, Անտմարտէնի և Օլդենբուրգի և այլ, և այլ, և այլ:

Անսալով Հայ ժողովրդի մեծամասնութեան ցանկութեան, որ արտայայտուեց Էջմիածնում 1908 թուի նոյեմբեր 1-ին, Մենք հաստատում ենք Կոստանդնուպօլսի Հայ-Լուսաւորչական պատրիարք Մատթէոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլեանին Էջմիածնի պատրիարքի ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ատիճանում, և յանձնարարելով նորա առանձին հոգատարութիւն ճշտիւ պահել ներկայումս Կայսրութեան մէջ ներգործող և այսուհետեւ հրատարակուելիք բոլոր օրէնսդրութիւնները Հայ Լուսաւորչական եկեղեցու զործերը կառավարելումասին, հաստատ յոյս ունինք որ այս պատրիարքը նախանձախնդրութեամբ կաշխատի արգարացնել մեր այս Կայսերական վստահութիւնը:

Տրուած է Յարակօէ-Սէլօյում ապրիլ 15. Քրիստոսի
Ծննդեան հազար ինն հարիւր ինը թուին և մեր թագա-
ւորութեան տասն և հինգերորդ տարում:
Իսկականի վրայ Նորին Կալսեական Մեծուքեան ձեռնով ստորա-
գրած է

Ն Ի Կ Ո Ղ Ա

Ներքին գործերի Մինիստր Սաաաոս սեկրէտար Ս տ ո լ ի պ ի ն

ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ

Ձեր երկարժամանակեայ հոգևոր ասպարէզը գրա-
ւել է դէպ Ձեզ վստահութիւնը, Ձեզ այժմ էջմիածնի
Պատրիարք—Կաթողիկոսի պաշտօնին ընտրող հայ ժո-
ղովրդի:

Տեսնելով Ձեր հովուապետական իշխանութեան մէջ
Ձեր իրաւասութեան ենթակայ հոգևորականութիւնը պատ-
շաճ կերպով ղեկավարելու առհաւատչեան և ամենա-
ողորմած աբար շնորհելով Ձեզ վեղարի վերայ կրելու
ազամանդեայ խաչ, որ հաւատի սրաբազան նշանն է և
Քրիստոսական բոլոր եկեղեցիների հովիւներին ոգևորողը,
ապաւինում եմ Տիրոջ օգնութեանը, որ զօրացնէ Ձեր
պաշտօնավարութիւնը մեր պետութեան բարւոյն և սրա
հետ սերտ շաղկապուած բոլոր հայ ժողովրդի օգտի համար:

Յանձնելով ինձ Ձեր աղօթքներին մնամ առ Ձեզ բարեհաճ
ՆԻԿՈԼԱՅ

Նախարար Ներքին Գործոց Սաաաոս—Սեկրետար Ս տ ո լ ի պ ի ն

1909 թ. Մայիսի 29.

Ս. ՊԵՏԵՐՈՐԳ.

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Ն. Կ. ՄԵԾՈՒԹԻԻՆԸ բարեհաճել է Պօլտաւայից պա-
տասխանել Նորին Սրբութեան հեռագրին հետեւեալը.

Էջմիածին 29 յունիսի. Պատրիարք Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց Իզմիրլեանին

Ի սրտէ շնորհակալ եմ Ձեզնից Ձեր աղօթքների և բարեմաղթութիւնների առիթով Ինձ և ամբողջ ընտանիքիս համար:

Իսկականի վրայ usuraգրած է ՆԻԿՈԼԱՅ:

Վեհափառ Հայրապետը ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵՆՄՈՒԹԵԱՆ հեռագրել էր հետեւեալը. Պօլտավա 29 յունիսի. ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵՆՄՈՒԹԵԱՆ. Հասնելով Էջմիածնի Նախաթոռ Տաճարը, վերառաքեցի ջերմագին աղօթքներ առ Ամենաբարձրեայն Ձերդ Մեծութեան, Թագուհի-Կայսրուհիների, կայսերազն ժառանգի և ամբողջ Օգոստափառ ընտանիքի համար: Ընդ սմին Պօլտաւեան յաղթութեան երկու հարիւր ամեակի հանդիսաւոր տօնի առիթով մաղթում եմ յաւիտենական յիշատակ ՊԵՏՐՈՍ ՄԵՄ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ և քաջարի զինւորներին, որոնք իրանց կեանքը զոհեցին թագաւորի և հայրենիքի համար:

Ընտրեալ եւ հաստատեալ Պատրիարք Կաթողիկոս ամենայն Հայոց ՄԱՏԹԷՈՍ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ:

ՇՐՋԱՆԵՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կամօքն Բարձրելոյն և շնորհիւ Ողորմած Կայսերն Ռուսաց Նորին Սրբութիւն Վեհափառ Կաթողիկոսն ողջամբ ժամանելով ի Մայր Աթոռս և առաջի Միածնաէջ, սեղանոյ վերածաքեաց զջերմագին աղօթս առ Միածին Որդին վասն քաջառողջութեան Թագաւոր Կայսեր, պայծառութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ և բարօրութեան Հայկազեան Ժողովրդեան:

Տեղակալ՝ Գէորգ Արեւիկիսկոս.

30-ն յունիսի 1909 ամի.

Սոյ Սրբազան Կաթողիկոս Տ. Սահակ և Կ. Պօլսոյ պատրիարք Տ. Եղիշէ Եպիսկոպոսը ուղղել են Վեհափառ Հայրապետի անուան հետեւեալ հեռագիրները.

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻՆ

Ի Ս. Էջմիածին.

Մեծ վշտերի մէջ գտնուող մեր ժողովուրդը մխիթարուեցաւ՝ երբ Անտիոքի մէջ ստացանք Տեղակալի հեռագիրը, որով Ձեր Ի Ս. Էջմիածին ժամանումը կը ծանուցուի.

Ձեր Ս. Լուսաւորչի Դահլը բարձրանալը յաջողութեան և երջանկութեան սկզբնաւորութիւն թող լինի Հայ մարտիրոս եկեղեցւոյ համար:

30 Յուլիսի 1909 Հալէպ. Սահակ Կաթողիկոս Կիլիկիոյ.

ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Կումկապու. Մեծ ուրախութեամբ տեղեկացայ Սուրէնեան արքեպիս. և Ձերազի հեռագրերից Ձեր Սրբութեան Հայրապետական Ս. Աթոռ հասնելը, թող Աստուած զօրացնէ Ձեր ջանքերը ի բարգաւաճումն մեր եկեղեցւոյ:

Պատրիարք Գուրեան.

ՊԱՏՃԻՆ

Ի Սինօղն Սրբոյ Էջմիածնի

Նորին Վեհափառութիւն Սրբազնագոյն Հայրապետն ազգիս ծանոյց մեզ, եթէ Տեառն յաջողութեամբ կամի ընդունել զհայրապետական օծումն ի 13—րդ աւուր յառաջիկայ Սեպտեմբերամսոյ յաւուր տօնի Վերացման սրբոյ խաչի, ուստի և բարեհաճեցաւ պատուէր տալ մեզ առնել զպատշաճ տնօրէնութիւն:

Զբարեհաճ կամայ Վեհափառ Հայրապետն ազգիս տալով գիտել Սինօղիդ, առաջադրեմք փութով տնօրինել զարժանն:

Տեղակալ Գեարգ արքեպիսկոպոս

Փոխարկայի թուղթն առ Ամեն. Տ. Տեղակալն.

Ի հետևումն սոյն տարուայ մարտի 7-ի № 869 Ձեր գրութեան, ես յարաբերութեան մէջ մտայ ներքին Գործոց նախարարի հետ ներկայ տարուայ գարնանից սկսած մի տարի ես երկարացնելու անցեալ տարի թոյլատրուած ժողովարարութիւնը յօգուտ Տաճկահայաստանի սովելոց։ Այժմ՝ Ստատս-Սեկրետար Ստոլիպինը յայտնում է ինձ, որ նա թոյլատրում է երկարել յիշեալ ժողովարարութիւնը մի տարի ես նոյն հիմունքներով, ինչպէս այդ թոյլատրուած է եղել առաջ։

Յայտնելով այս մասին Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան, պատիւ ունիմ յայտնել, որ ես յօգուտ գործի խիստ կարեոր եմ համարում, որ տեղական կենդրոնական իշխանութիւնը իր ժամանակին անցեալ լինի ինչպէս ստացուած նուիրաբերութիւնների, նոյնպէս էլ նոյն գումարների մասին, որոնք Բանձնաժողովի միջոցով կուղարկուեն Կ. Պոլսի Ռուսական Կայսերական դեսպանին։ Այդ պատճառով ես անհրաժեշտ եմ համարում խնդրել Ձերդ Բարձր Սրբազնութիւնից հարկաւոր կարգադրութիւններն անել, որ յիշեալ Բանձնաժողովը պարբերաբար գումարների ժողովման և ըստ պատկանելոյն ուղարկելու մասին ներկայացնի ինձ զեկուցանելու համար յիշեալ տեղեկութիւնները, նոյնպէս և հաղորդի ամենամանրամասն հաշիւ այդ Բանձնաժողովի անցեալ ժամանակի գործունէութեան մասին։

Հայցելով Ձեր ազօթքները, խորին յարգանքաց զգացմունքով և կատարեալ անձնուիրութեամբ պատիւ ունիմ լինել Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան

№ 11956

Խոնարհ ծառայ Կոնստանտին Վարսնցով-Դաւիդով

31-ն Մայիսի 1909 ամի:

Տ փ խ ի ո .

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՅ ՍԻՆՕԴԻ

— 18 Մայիսի. Սինոդ լուեալ զյայտարարութիւն Վանական Կառավարութեան վասն հարկաժողով Արսէնի Տէր Պօղոսեանց և օգնականաց, հրամայեաց. նախ կարգել ի պաշտօն հարկաժողովի Վաղարշապատ գեղջ զԳառնիկն Տէր Թադէոսեան ի ժողովել զԺառհարկս, զայգեհարկս, զվարձադրամս կրպակացն ի Վաղարշապատ, զհաւրայն ցորենոյ, գարւոյ, առւոյտի և բամբակի և զապառիկս հարկացն: Ժամանակ պաշտօնավարութեան հարկաժողովին սահմանի ց 1-ին ապրիլի 1910 ամի, ի վարձ վասն պաշտաման ունի Տէր Թադէոսեանն ընդունել միայն ի ժողովեալ այգեհարկաց, ժառհարկաց և վարձադրամոց կրպակացն զ 10⁰/₀, ի վերջ իւրաքանչիւր ամսոյ հարկաժողովն պարտի առաջի առնել Վանական Կառավարութեան զհաշիւ գործունէութեան իւրոյ և զժողովեալ գրամն, զոր ապա Կառավարութիւնն մատուցանելոց է ի Սինոդու Վանական Կառավարութեանն յանձն լինի հսկողութիւն ի վերայ գործունէութեան հարկաժողովի և յամսոյ ամիս զեկուցանել զայնմանէ Ատենիս և երկրորդ՝ թոյլ տալ Վանական Կառավարութեան վարձել զՄկրտիչն Տէր Ղազարեան ի սուրհանդակ հեծեալ և զԳրիշն Ֆահլաբաշեան և զՄարտիրոսն Յովհաննիսեան ի հետեակ սուրհանդակս, տալով նոցա ռոճիկ ըստ նախահաշւոյ: Թ. 285.

— 20 Մայիսի. Սինոդ լուեալ զխնդիր Մկրտիչ Սարկաւազի Մուրադեանի, վասն նպաստելոյ ինքեան 50 ռուբլեօք առ ամիս առ ի շարունակել զուսումն յարտասահմանի, հրամայեաց. Քանզի ըստ օրադրական վճռոյ Սինոդիս յ 31 յուլիսի անցելոյ ամի Թ. 591 սահմանեալ է Մկրտիչ Սարկաւազի նպաստ ի Կոնստանտնուպօլէս Երեանայ յամիսն 40 ռուբլիս ց 1 յուլիսի տարւոյս, իսկ Վասն շարունակելոյ զնպաստն ոչ գոն ազատ գումարք ի Կոնստանտ-

րիային Բեսարաբիոյ, ուստի զինգիր Մկրտիչ Սարկաւազի
յ 2 մայիսի տարւոյս թողուլ առանց հետեւանաց: թ. 296.

— Ի նմին աւուր Սինօդ լուեալ զգործ կրկնամուսնու
թեան բնակչի Զամիաթ գեղջ գաւառին Շուշուոյ Ներսիսի
Յովսէփեան Սարգսեանց ընդ այրի Զանազանի Յարութիւ
նեան, հրամայեաց, Զյանցաւորս ըստ գործոյս և զմեղսա
կիցս յանձնել ի դատ մարմնաւոր իշխանութեան ըստ
1554, 1556 և 1557 յօդ. պատժ. օրինաց ի ձեռն գա
տախազի նահանգական դատարանին Բագուոյ: թ. 295.

— Ի 22 մայիսի. Սինօդ լուեալ զյայտարարութիւն
Գիւղատնտեսի ագարակի Մ. Աթոռոյ Կոստանդնի-Շահ-
նազարեանի հրամայեաց. ընկալնուլ զառաջարկեալս ի Կոս
տանդնէ Մելիք-Շահնազարեանց զպայմանս՝ արձակել
զնա ի պաշտամանէ գիւղատնտեսի Մայր Աթոռոյ ի 1-էն
առաջիկայ յունիս ամսեան ըստ այսմ, զի նախ՝ Սինօդս
տացէ Կոստանդնի Մելիք-Շահնազարեանց զվկայագիր
եռամեայ ծառայութեան նորա ի պաշտաման գիւղատնտե
սի Մ. Աթոռոյ և յօժարակամ հրաժարմանն տպագրելով
զայն յԱրարատ ամսագրի: Երկրորդ՝ Սինօդս հատուցանէ
նմա զմի հազար ուրլի և թողու անպահանջ զպարտս
նորա տպարանի Մ. Աթոռոյ ի գումար եօթն հարիւր երե
սուն և մի ուրլեաց 32 կ., զոր պատուիրել գանձապա
հի Սինօդիս գրել յելս ի տումարի Մ. Աթոռոյ, և ըստ
յայտարարութեան տեսչի Տպարանի թ. 71 գրել ի մուտս
ի նմին տումարի, այլև տալ նմա զբարձեայն յամսոյ յա
միս ի ռոճկագրամոց նորա զգումար, որ յանձնեալ է ի պահ
ի պետական խնայողական գանձարանի տեղւոյս սկսեալ ի
15-էն փետրուարի 1906 ամի ց 1-ին յունիսի տարւոյս
տօկոսեօր. զռոճիկ նորա վասն մայիս ամսոյս և զյիսուն
ուրլիս ի ռոճկէն տպրիլի որ բարձեալ գտանի առ գան
ձապահն Վանական Կառավարութեան և բաց յայսցանէ
զ 17 ուրլիս ի հաշիւ ծախուց զորս արարեալ է գիւղա
տնտեսն. երրորդ յայսմ հետէ ոչ գիւղատնտես Մելիք-Շահ
նազարեանցն և ոչ Սինօդս ունին պահանջ ինչ ի միմեանց:

եւ շորորդ՝ կարգելով զոէր Անտօն վարդապետն կառավարիչ ագարակի Մ. Աթոռոյ պատուիրել նմա ընդունել ի Մ.-Շահնազարեանցէ զամենայն հաշիւս և զգոյս, զմեքե-նայս և զայլ իրեղէնս ագարակի և զանասունս առանձին ցուցակաւ ի ներկայութեան անդամոյ Վանական կառավարութեան: Թ. 298.

—Ի նմին աւուր Սինօդ լուեալ զխնդիր բնակչի Օշական գեղջ Վահանայ Ամատունւոյ՝ հրամայեաց. զբնակիչն Օշական գեղջ զՎահան Ամատունի վարձել ի ժողովել զայգեհարկս, զծխահարկս և զաթոռահատ մասն ամենատեսակ երկրային բերոց յայսմ՝ ամի սահմանելով զժամանակ ծառայութեան նորա ց 1 ապրիլի 1910 ամի այնու պայմանաւ, նախ՝ զի զամենայն ժողովեալ դրամս ի վերջ իւրաքանչիւր ամսոյ առաջի արացէ Սինօդիս հանդերձ վաստակաթղթովքն ի ստուգութիւն, երկրորդ՝ ի վարձ ծառայութեան իւրոյ ունի Ամատունին ընդունեց զ 100% ի ժողովեալ ծխահարկաց և այգեհարկաց և զերկու խալուար ցորեան վասն կալաչափութեան և երրորդ ի ժամ կալօրէից հարկաժողովին իրաւունք են վարձելոյ զերկուս ծառայս, որոց ի վարձ սահմանի երկոցունցն երեսուն ռուբլի: Թ. 300

Ի նմին աւուր Սինօդ լուեալ զխնդիր Մկրտիչ Սարկաւազի Մուրադեան ի 10 մայիսի հրամայեաց զօրագրական վճիռ Սինօդիս որ ի 20 մայիսի թողլով ի զօրութեան, տալ նպաստ Մկրտիչ սարկաւազի զմի հարկւր ռուբլի ի գանձարանէ Մ. Աթոռոյ: Թ. 304.

—Ի 11 մարտի Սինօդ լուեալ զյայտարարութիւն առաջնորդի թեմին Նոր-Նախիջևանի և Բեսսարաբիոյ և զգործն հրամայեաց, նախ՝ ունելով առաջի աչաց, զի յայտարարութիւն Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոսի ի 15 սեպտեմբերի նոյն ամի Թ. 228 լինելով կարի վիրաւորական վասն Ատենիս և լիովին ապացուցանելով զըմբոստ վարժունս Ներսէս արքեպիսկոպոսին, առաջի իշխանութեան իւրոյ՝ արգարե ամփոփին յինքեանս զյանցանս նախատեսեալս

պատժ. օրինաց ցուցեալս ի Պ. Կատար. պար. Պրօկուրօրի, ուստի զյայտարարութիւն և զուղիղ թարգմանութիւն հեռագրին մատուցանել Նորին Ամենապատուութեան Տ. Տեղակալի ի պատշաճ տնօրէնութիւն, երկրորդ՝ զնախկին որոշումն Սինօդիս ի 15 գեկտեմբերի, որ վասն յաւելման մի հարիւր ռուբլեաց ի շտատ գիւանական ծախսոց թողուլ ի զօրութեան և երկրորդ՝ նկատելով զի թարգմանութիւն հեռագրի Ներսէս Արքեպիսկոպոսի ի 10 հոկտեմբերի (որ ի գործ հաշուար. մասին № 50/908) կատարեալ ի ձեռն հաշուապահի Սինօդիս և ուղղեալ ի ձեռն ատենադիր Յովհաննիսեանի, չէ համապատասխան բնագրին, որով և փոխի իմաստ նորին, ուստի առաքելով զպատճէն այդր հեռագրի զսխալ և զուղիղ թարգմանութիւնս նորին, հրաւիրել զուշադրութիւն պ. Կատ. պար. Պրօկուրօրի Սինօդիս յայդ զանցառութիւն Դիւանական պաշտօնէից. թ. 183

Ի 1 յունիսի Սինօդ լուեալ զգործ ձեռնադրութեան բնակչի Վաղարշապաա գեղջ գաւառին Էջմիածնայ երուանդայ Աստուածատրեան Մանուկեանց ի քահանայ ծխակահաց Վարդաշէն գեղջ գաւառին Նուխոյ, հրամայեաց. թոյլ տալ Կոնսիստորիային Ղարաբաղի ընդունել զբնակիչն Վաղարշապաա գեղջ զերուանդն Մանուկեան (ընթացաւարտ ի Ներսիսեան դպրանոցի) ի հոգևոր կոշումն և առաջադրել առաջնորդի թեմին ձեռնադրել զնա ի քահանայ Վարդաշէն գեղջ գաւառին Նուխոյ. թ. 321

— Յ 3 յունիսի Սինօդ լուեալ զգործ ժողովարարութեան ի կողմանս Սիբիրիոյ ի ձեռն Ընձակ վարդապետի Եղջեան յօգուտ բանալի որբանոցի Եջմիածին, հրամայեաց. Քննելով զգործ և առաջի աչաց ունելով զարարեալ քննութիւն Սինօդս գտանէ զի Ընձակ վարդապետն յանձնարարութեամբ ի Տէր հանգուցեալ կաթողիկոսի առնելով զկամաւոր նուիրատուութիւն՝ բայց ի դումարաց անմիջապէս անտի փոխադրելոց լընկալեալ է անձամբ ի հասուցանել Նորին Սրբութեան 1) ի Վերինի Ուղինսկ քա-

զաքի 463 ռ. 2) Ի Դաւթէ Ալթունեանց՝ 150 ռ., 3) Ի Զիտայի՝ 175 ռ., և 4) յԻրկուտսկի՝ 1235 ռ. Ընդ ամենայն 2023 ռուբլի, յորոց ըստ յայտարարութեան իւրում ժառուցեալ է նորին Սրբութեան միայն 1300 ռուբլի, հետեւաբար մնայ առ ինքն 722 ռուբլի ոչ հաշուելով զերկերիւր ռուբլիս, զոր նա ընկալեալ է ի նորին Սրբութենէ ի ծախս ճանապարհի և զայլ գումարս, զորս ընկալեալ է նորա յայդ պէտս համարեա յամենայն քաղաքս, ուր լինէր նուիրաբերութիւն, բացի ծախուց կեցութեան, զորս նոյնպէս հոգային ծխականքն. վասնորոյ պատուիրել Ընձակ վարդապետի ժառուցանել Սինօգիս յընթացս երկուց ամսոց զմնացեալ առ ինքն եօթն հարիւր քսան և երեք ռուբլիսն թ. 327.

— Ի 5 յունիսի Սինօգ լուեալ զգործ ձեռնադրութեան Սարգիս սարկաւազի Յակոբեան ս, Աստուածածին եկեղեցւոյ Ալէքսանդրապօլի հրամայեաց Յանձն առնել Տ. Սարգիս եպիսկոպոսի Սեանայ ձեռնադրել զՍարգիս սարկաւազն Յակովբեան յաստիճան քահանայութեան ի հովիւ ծխականաց Աղուղում գեղջ շրջանին Կարուց, թ. 336

— Ի 5 յունիսի Սինօգ լուեալ զգործ զեղծմանց նախկին գործակալի շրջանին Ապարանայ Աւետիս քահանայի Տէր Յարութիւնեան Միւլքի գեղջ հրամայեաց, Արարեալ, քննութեամբ և նոյն իսկ խոստովանութեամբ Աւետիս քահանայի Տէր Յարութիւնեանց ապացուցեալ համարելով զզեղծմանն նորա ըստ նախկին պաշտամանն գործակալի Ապարանայ, նախ՝ զԱւետիս քահանայ Տէր Յարութիւնեան զրկել ի քահանայագործութենէ և առաքելի վասն Սեանայ յապաշխարութիւն եռամսեայ ժամանակաւ և երկրորդ պահանջել ի նմանէ զերիս հարիւր ռուբլիս ի փոխարէն աթոռահաս արգեանց, զորս ընկալեալ է նորա ոչ օրինասահման անդորագրօք պսակահարկաց այնու պայմանաւ, զի եթէ յընթացս երկից ամսոց ոչ հատուցէ զպահանջեալ գումարս, ժամանակ ապաշխարութեան շարունակեացի ցհատուցումն պարտուց, թ. 337.

Յ 8-ն յունիսի Սինօգ լուեալ զգործ նահանգական

դատարանի Ելիսաւեոպօլու վասն մեղադրանաց Աղէքսանդր քահանայի Տէր Յակօբեանց Դուռ գեղջ հրամայեաց Քննելով զգործ Սինօքս գայ յեզրակացութիւն, եթէ արդարեւ Աղէքսանդր քահանայն Տէր Յակօբեան դիտաւորեալ կերպիւ թաղուցեալ է ի պաշտօնական գրութեան իւրում՝ յանուն գործակալին զճշմարտութիւն վասն չհասութեան Սօֆիի Բաբայեան ընդ Բաղիի Մարգանեան, սակայն առաջի աչաց ունելով զգառամեալ հասակ մեղադրելոյն (77 ամաց) և զբազմամեայ պաշտօնավարութիւն նորա ի կոչման քահանայի, այլ և զայն, զի պսակ յիշատակեալ անձանց ըստ օրագրի Սինօքիս համարեալ է վաւերական, ուստի մեղադրեալ Աղէքսանդր քահանայն արժանի է ներսղամտութեան։ Թ. 338

— Յ 8 յունիսի Սինօք լուեալ զգործ ձեռնադրութեան բնակչի Աւդիրէկ գեղջ գաւառին Ալէքսանդրապօլու Խաչատրոյ Սարգսեանց՝ հրամայեաց, ունելով առաջի աչաց զի վկայական ուսման Խաչատրոյ Սարգսեան չէ համապատիւն պահանջանաց ծիւ կանոնադրութեան, ուստի զմիջամտութիւն Կոնստանտնուպօլիս Երեւանայ, որ վասն ձեռնադրութեան յիշեալ Սարգսեանցի ի քահանայ թողուլ առանց հետևանաց։ Թ. 341.

— Ի 10 յունիսի Սինօք լուեալ զյայտարարութիւն վարչութեան ձեւարանի յաղագս ինչ ինչ նորոգութեանց ձեւարանի հրամայեաց, նախ՝ ի մասնաժողով վասն որոշելոյ առտեղեաւն զանհրաժեշտ նորոգութիւնս շինութեան ձեւարանի Մ. Աթոռոյ կարգել զտ. Իսահակ վարդապետն, զպաշտօնակատար տեսչի ձեւարանի և զտնտեսն, յանձն առնել նոցա ուսումնասիրել առ տեղեաւն և կազմեալ մատուցանել Սինօքիս զնախահաչիւ առնելի ծախուց։ Եւ երկրորդ՝ ունելով առաջի աչաց զի վարչութիւն ձեւարանի հրահանգեալ ըստ պատուիրանի Սինօքիս նախահաչուով 1907/8 ուս. ամի արդէն վճարեալ է դաստիարակաց զ200 ուրբի ուստի պատուիրել գանձապահի Սինօքիս տալ վարչութեան ձեւարանի արտաքոյ նախահաչուոյ ուրբիս երկերիւր ի վարձատրութիւն դաստիարակաց։ Թ. 347.

— Ի 10 յունիսի Սինոդ լուեալ զյայտարարութիւն Հոգեոր Կառավարութեան Հայոց Հին Նախիջևանի հրամայեաց, թոյլ տալ Հոգեոր Կառավարութեան Նախիջևանի վարձել զսուրհանդակ մի, սահմանելով ռոճիկ մինչ ցերկոտասան ռուբլի յամիսն արտաքոյ նախահաշուոյ: Թ. 354

— Ի 12 յունիսի Սինոդ լուեալ զգործ ձեռնադրութեան քնակչի Քաւանդի գեղջ գաւառին Շամախուոյ Երեմիայի Գասպարեանց, հրամայեաց ունելով առաջի աչաց, զի թէև ի Տէր հանգուցեալ Հայրապետն թոյլատրեալ էր քննել զընծայացուս թեմին Շամախուոյ յեկեղեցական ծխական դպրոցի Շամախուոյ առ ի չգոյէ Հոգեոր դպրանոցի ի թեմին, սակայն ունելով ի նկատի, զի զարդիս դպրոցն Շամախուոյ, ուր քննեալ է Երեմիա Գասպարեանն, չէ երկդասեան, այլ միդասեան, զնորոգ միջնորդութիւն Կոնսիստորիային Շամախուոյ որ վասն ձեռնադրութեան յիշեալ Գասպարեանցի ի քահանայ, թողուլ առանց հետեւանաց ընդ սմին բացատրելով թեմական Ատենին եթէ ըստ ճիշտ մտաց կոնդակի ի 13 մարտի 1907 ամի թ, 516 մարթ է քննել զընծայացուս յեկեղեցական ծխական դպրոցի Շամախուոյ յայն ժամ և եթ, երբ դպրոցն այն լիցի լրիւ երկդասեան ըստ դասարանացն և աւանդելի առարկայից և ոչ անուամբ միայն: Թ. 356

— Ի 12 յունիսի Սինոդ լուեալ զյայտարարութիւն Կոնսիստորիայի Վրաստանի հրամայեաց, Դարձուցանելով զարձանագրութիւն վասն անհրաժեշտ նորոգութեանց սենեկաց ուխտատեղւոյն Բօլնիսի, թոյլ տալ Կոնսիստորիային Հ. Վրաստանի տնօրինել առնել զնորոգութիւնս ընդ հրակողութեամբ բանիմաց և հաւատարիմ անձին և ընդ պատասխանատուութեամբ թեմական Ատենին, ծախելով զգըրամն ի հաշիւ արդեանց ուխտատեղւոյն վասն այսր ամի յամենայն դէպս ոչ առաւել քան զայդ արդիւնս: Թ. 358.

— Ի 12 յունիսի Սինոդ լուեալ զգործ նահանգական դատարանին Երևանայ յաղագս մեղադրանաց նախկին գործակայի Աշտարակայ Թադէոս ա. քահանայի Աւետիսեան Աւագեանց և այլոց հրամայեաց, Քննելով զգործն

Սինոդս գտանէ զի նախ՝ Դաւիթ ք. Տէր Եղիազարեան որպէս և ինքն խոստովան լինի, կասկածելով վասն չափահասութեան Փառանձեմայ Իզրաշեան՝ ոչ գիմէ ի Կոնսիատորեան վասն ստուգելոյ զհասակ նորին և կամ՝ առնելոյ զերգմնական քնութիւն, եթէ չէր արգարի արձանագրութիւն առ այդ, այլ իբրև հիմնեալ ի բանս մօր և ազգականաց Փառանձեմայ գրէ անարգել յայտարարութիւն վասն պսակի առ գործակալ Աշտարակայ ցուցանելով զՓառանձեմն 14 ամեայ և ոչ հայեցեալ ի նախազգուշացուցումն գործակալի Վաղարշապատայ, կատարէ զպսակն Փառանձեմայ, որ նոյն իսկ չէր իւր ծուխ։ Վասն որոյ Սինոդս եզրակացուցանէ եթէ հարկ է դատել զԴաւիթ քահանայն ըստ 362 և 1575 յօդ. պատժոյ օրինաց և երկրորդ՝ ի պատճառս մահուան Թադէոս ա. քահայի Տէր Աւետսեան զբրէական հետամտութիւն հանդէպ նորա կարճել ըստ 1 կ. 16 յօդ. կան քր. դատավար. թ. 361

— Ի 15 յունիսի Սինոդ լուեալ զգործ Տիգրանեան կտակի հրամայեաց, ըստ ճիշտ մտաց կտակի Տիգրանեանի պատուիրել Գանձապահի Սինոդիս նախ՝ զառձեռն տոկոսիս կտակաւանդեալ դրամագլխոյն ցմէկն այսր 1909 ամի ի գումարի մի հազար երկերիւր երեսուն և ինն ուրլ 21 կ. առաքել առ վարչութիւն Ճեմարանի Մ. Աթոռո, ի գործադրութիւն ըստ կտակին, և երկրորդ՝ յայսմհետէ ի դանձել զտոկոսիս դրամագլխոյն անմիջապէս յանձնել զայնս վարչութեան նոյն Ճեմարանի, որ պարտաւորէ զգործադրութենէ դրամոցն յամենայն նուագ ըստ ճիշտ մտաց կտակին տեղեակ առնել որպէս զԱտեանս, նմանապէս և զկտակակատար աղքատախնամ Հոգաբարձութիւն Նոր Նախիջևանի, Զայսմանէ ծանուցանել վարչութեան Ճեմարանի Մ. Աթոռոյ և զքաղուած օրագրոյս առաքել առ յիշեալ Հոգաբարձութիւն, թ. 364

— Ի 15 յունիսի Սինոդ լուեալ զգործ Նահանգական դատարանի Ելիսաւետապօլու յաղագս մեղադրանաց Սարգիս ք. Տէր Յովսէփեանց մեծ Սեօգիւթլու գեղջ գաւառին Նուխոյ ըստ 362 յօդ. պատժ. օրինաց, հրամայեաց,

քննելով զգործ՝ Սինօդս գայ յեղրակացութիւն եթէ Սարգիս ք. Տէր Յովսէփեան գիտելով զանչափահաս լինելն նախշունի Համբարձումեան, ի յայտարարութեան իւրում յանուն գործակալին ցուցանէ զամս հասակի հարսնացուն 13, որով և ընկալեալ լինի թոյլտուութիւն պսակի և թէև ի բայատրութեան իւրում ասէ՝ թէ չգիտէր զանչափահաս գոյն նախշունի և իրազեկ լեալ զայսմանէ ի 22 սեպտեմբերի 1905 ամի գրէ գործակալին արգելուլ զպսակն, սակայն ոչ իւրք ապացուցանի այդ, իսկ գործակալն ցուցանէ եթէ զերկրորդ գրութիւն մեղադրելոյն ընկալեալ է ինքն զկնի կատարման պսակին, վասնորոյ զմեղադրեալ Սարգիս քահանայն հարկ է դատել ըստ 362 յօդ. պատժ. օր. Զայսմանէ ծանուցանել պրօկուրօրի շրջանային դատարանի Գանձակայ, դարձուցանելով գործն թ. 365.

— Ի 24 յունիսի Սինօդ լուեալ զգործ կալուածոյն Էջմիածնի, որ ի Գեօքքիլիսա հրամայեաց. թոյլ տալ Կոնսիստորիային Երեւանայ կազմել զծրագիր պայմանի, որպիսեալ տուեալ էր ի վարձու Գեօքքիլիսա գիւղն հանգերձ աղչա հողովքն Սարգսի Տէր Գաբրիէլեան, միայն ժամանակաւ հինգ ամ ի 1-էն դեկտ. տարւոյս ց 1 դեկտ. 1914 ամի, առնել ըստ այժմ զաճուրդ, կռել զնօտարական սպայման և զկատարածէն յայտ առնել Սինօդիս թ. 387.

